

Формувальне оцінювання: стратегії та техніки

Оцінка – винагорода за працю, а не
покарання за лінощі.

В. Сухомлинський

Державний стандарт базової середньої освіти

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначено на основі компетентнісного підходу.

11

Ключові компетентності:

- вільне володіння державною мовою; підприємливість та фінансова грамотність;
- здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки та технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання упродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності;
- культурна компетентність.

Ми хочемо перейти від школи, яка напихає учнів знаннями, які дуже швидко застарівають, до школи, яка вчить знання використовувати. Л. Гриневич

Ключові вміння:

- читання з розумінням;
- вміння висловлювати власну думку усно й письмово;
- критичне та системне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- творчість;
- ініціативність;
- вміння конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- розв'язувати проблеми;
- здатність співпрацювати з іншими людьми.

Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти

Наказ МОН від 02.08.2024 р. №1093

Результати навчання – це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набутті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна спланувати, виміряти, оцінити, ідентифікувати, які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

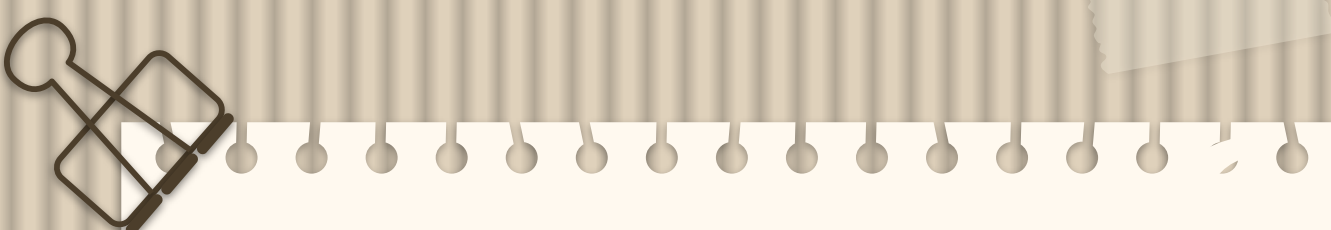
Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є **формувальне оцінювання, підсумкове навчання та ДПА**. Формувальне оцінювання спрямоване на відстеження динаміки навчального поступу учнів, визначення їхніх навчальних (освітніх) потреб і скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням встановлених результатів навчання (**відповідно до рекомендацій**).

Функції формувального оцінювання – **забезпечення відстеження динаміки навчального поступу**.

Формувальне оцінювання

**Формувальне оцінювання
– це практики зі знаком
«+» чи «-»?**

Коли кухар готує суп і куштує його, – це оцінювання.
Коли страву пробує клієнт – це оцінювання.

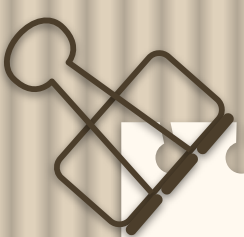
Пол Блек, експерт з оцінювання

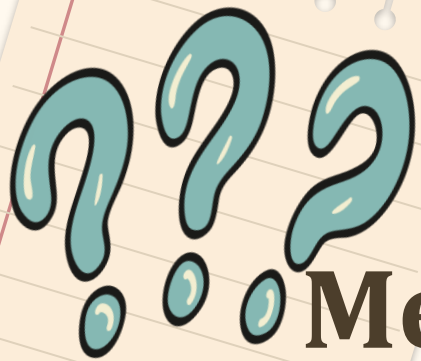

Оцінювання для
навчання

Оцінювання
результатів
навчання

Мета формувального оцінювання:

наблизити навчання до інтересів дітей. Учитель має орієнтуватися на те, як сприймають інформацію учні, що їм цікаво, що їм вдається краще (гірше).

Завдання педагога:

підтримувати навчальний поступ учнів, формувати впевненість у власних силах, вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаровуванню, підтримувати бажання вчитися й прагнути досягти максимально можливих результатів.

Завдання формувального оцінювання:

- ☐ сприяти впевненості учня у власних силах;
- ☐ надавати орієнтири, корисні поради на певних етапах навчання;
- ☐ сигналізувати про складнощі;
- ☐ забезпечувати діалог «учитель–учень»;
- ☐ формувати стратегію успішного навчання.

Принципи формувального оцінювання:

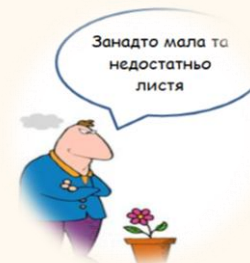
- ☐ оцінка роботи учня, а не його особистості;
- ☐ використання чітких **критеріїв оцінювання**, сформованих відповідно до цілей навчання;
- ☐ використання учнями **критеріїв оцінювання** для здійснення самооцінювання;
- ☐ акцент на досягненнях та **успіхах** учня, а не на **оцінці**;
- ☐ не **протиставляти** дітей одне одному.

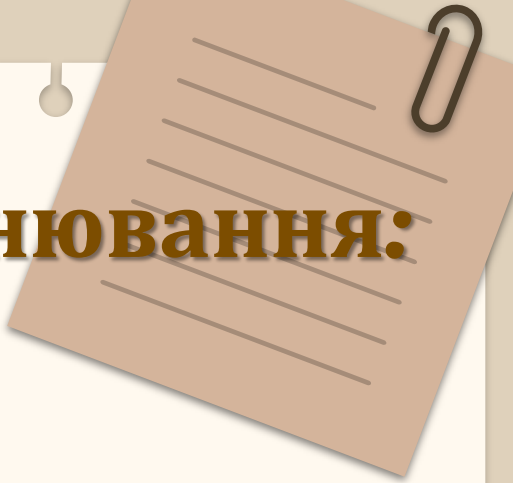
Результати формувального оцінювання:

Легко оцінити правильну відповідь, а як оцінити діяльність, співпрацю, вміння ставити питання, вміння розв'язувати проблеми?

Алан Кроуфорд

- ☐ відслідковується динаміка розвитку учня на всіх етапах навчання;
- ☐ забезпечуються найбільш комфортні умови для кожного учня;
- ☐ формується адекватна самооцінка учня;
- ☐ підвищується мотивація до навчання;
- ☐ формуються навички самостійного оцінювання.

Характерні ознаки формувального оцінювання:

- ☐ триває впродовж вивчення всієї теми (розділу, проєкту тощо);
- ☐ учні активно долучаються до процесу оцінювання;
- ☐ допомагає учням скорегувати своє навчання;
- ☐ дає зворотний зв'язок;
- ☐ передбачає самостійність учнів, сприяє розвитку відповідальності та незалежності;
- ☐ допомагає учителю планувати свою роботу;
- ☐ має на меті підвищити якість викладання;
- ☐ допомагає учням вчитися одне в одного;
- ☐ допомагає побудувати індивідуальну траєкторію розвитку учня.

У статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» формувальне оцінювання визначено серед основних різновидів оцінювання. Вибір форм, змісту та відповідність оцінювання вимогам навчальної програми здійснюють педагогічні працівники.

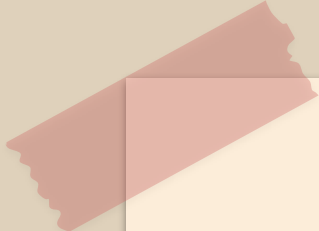
Формувальне оцінювання – це не просто спосіб вимірювання знань. Це постійний процес збору та аналізу інформації про **прогрес учнів, який використовується для коригування та вдосконалення освітнього прогресу.**

Це безперервний процес, який допомагає розкрити знання учнів з метою покращення розуміння конкретних тем і предметів, скорегувати стратегію вивчення матеріалу, оцінити поточні знання учнів, проаналізувати власну практику викладання для постійного вдосконалення.

Якщо прийоми формувального оцінювання використовувати систематично при вивченні теми, вони можуть: **вказати на індивідуальний прогрес учнів; бути загальними індикаторами того, як працює клас загалом; інформувати про стратегію подальшого навчання.**

(Закон України «Про повну загальну середню освіту»)

**Кожен учень має право на
справедливе, неупереджене,
об'єктивне, незалежне,
недискримінаційне, добросовісне
оцінювання результатів його
навчання незалежно від виду та
форми здобуття ним освіти.**

**(Закон України «Про повну загальну середню
освіту»)**

Інструменти формувального оцінювання :

- картки, листи самооцінювання, чеклісти;
- тести, рубрики, форми, опитувальники;
- оціночні листи, критеріальні таблиці;
- рефлексія;
- самооцінювання, взаємооцінювання.

Форми формувального оцінювання:

- самооцінювання;
- взаємооцінювання учнів;
- оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів.....).

Методи формування оцінювання

1

Графічні

Кarti знань, схеми,
таблиці, списки
пріоритетів, діаграми

3

Текстові, фото, відео

Тести, запитання, щоденники

Наочні

Оціночні листи, замітки

4

Консультації

5

Рефлексивні техніки

Картками, сигнали рукою

Основні акценти!

В основі формувального оцінювання лежить рефлексія, усвідомлення учнем своєї навчальної діяльності, аналіз власних результатів навчання з метою підвищення їх ефективності. Рефлексія привчає до систематичного аналізу результатів власної діяльності, зокрема й не пов'язаної із навчанням у школі.

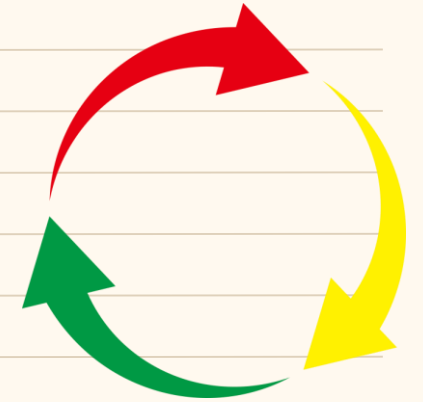
Оцінювання для навчання:

- у класі більше цінуються ідеї, висловлені учнями, а не готові відповіді;
- учні знають очікування результати навчання та критерії успіху;
- учні готові ризикувати, їх не лякають і не зупиняють помилки;
- учні вміють критикувати екологічно, надавати й отримувати відгуки;
- учні відповідають за своє навчання;
- учитель – не єдине джерело знань. Вони вміють користуватися принципом «Запитай у трьох, перш ніж запитати мене». Так підвищуються комунікативні навички дітей;
- учитель є фасилітатором (той, що скеровує, стимулює): він розуміє, як допомогти учням та як за допомогою настанов, зворотного зв'язку досягти результатів.

Етапи формувального оцінювання

УЧИТЕЛЬ

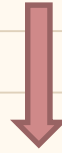
- проаналізувати з дітьми, що зроблено правильно;
- вказати на помилки та неточності;
- дати рекомендації, що можна зробити, щоб покращити результат;
- підказати (за потреби), яким шляхом рухатися, аби покращити результат.

Формувальне оцінювання

алгоритм:

- формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей;
- забезпечення активної участі учнів у процесі пізнання;
- ознайомлення учнів із **критеріями оцінювання**;
- забезпечення можливостей аналізувати власну діяльність (рефлексія);
- корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Формувальне оцінювання

Куди я йду?

Де я перебуваю тепер?

Що я маю робити, щоб досягти поставленої мети?

Молодець, добре, чудово, супер, найкраща робота, можеш краще, старайся

Фрази, що мотивують

Ти зараз на правильному шляху!

Ти дуже старанно над цим попрацював.

Я пишаюся тим, як ви сьогодні працювали.

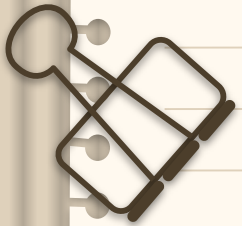
А зараз виходить значно краще!

Я знала, що ти зможеш.

Зроби ще раз і отримаєш гарний результат.

Разом подумаємо, як це зробити.

Мені до вподоби хід твоїх думок.

Формувальне оцінювання – інструмент побудови індивідуальної траєкторії навчання

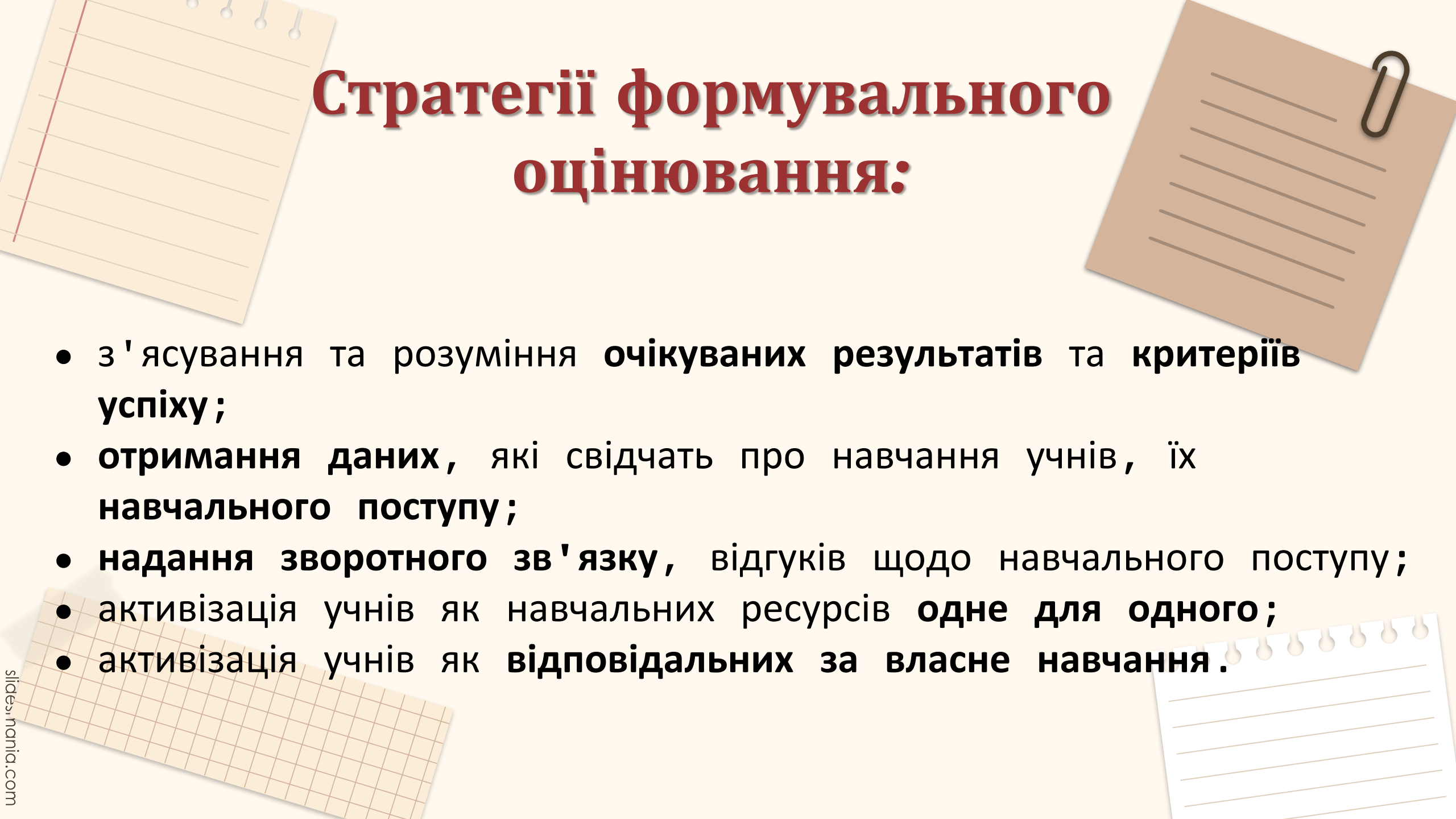
Формувальне оцінювання – процес оцінювання, результатом якого є інтерактивна оцінка успішності учня чи учениці. Вона відображає розуміння учнем навчального матеріалу, а також дозволяє визначити, як йому продовжити навчання і як учитель може йому допомогти. Від правильної організації оцінювання залежить ефективність управління освітнім процесом. Це цілеспрямований неперервний процес спостереження за навчанням учнів, воно є необхідною умовою інтерактивного навчання.

Формувальна оцінка – це зворотний зв'язок для учнів, який дозволяє їм зрозуміти, яких заходів слід вжити, щоб покращити власні результати.

Формувальне оцінювання оцінює не результат, а ПРОЦЕС!

Труднощі формувального оцінювання?

Стратегії формувального оцінювання:

- з'ясування та розуміння очікуваних результатів та критеріїв успіху;
- отримання даних, які свідчать про навчання учнів, їх навчального поступу;
- надання зворотного зв'язку, відгуків щодо навчального поступу;
- активізація учнів як навчальних ресурсів одне для одного;
- активізація учнів як відповідальних за власне навчання.

Цифрові інструменти для оцінювання

Запити учнів

Padlet Mentimeter Jamboard Flin great

Прогрес учня

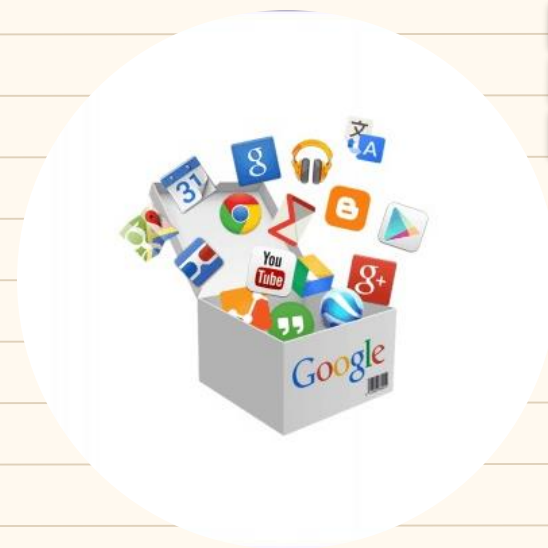
Classtime Plickers Kahoot! Triventy OnlineTestPad
Collaborative Classroom Quizzes Create Flashcards
GoogleForms

Інтерактивне відео - Edpuzzle TEDED

LearningApps.org – формувальний журнал

Спільні дошки\робочі аркуші\документи\папки

QuizVhizzer Learnis Wizer.me

Оцінюємо-аналізуємо-мотивуємо

Мотиваційні фішки
Сертифікати
Купони
Наліпки
Стікери
Страхові поліси
Жетони

Інструменти зворотного зв'язку

- сигнали рукою;
- однохвилинне есе;
- тести;
- світлофор;
- вихідний квиток;
- трихвилинна пауза;
- шкала;
- портфоліо;
- картки;
- вимірювання температури;
- щоденники, журнали, картки самооцінювання;
- оціночні лінійки;
- рефлексивне коло;
- «валіза»

Самооцінювання з теми

Запиши три слова, які ти вивчив/вивчила з теми

Запиши два вміння, яких ти набув/набула.

Запиши одне запитання, на яке ти хочеш знайти відповідь на наступних уроках.

Мене зацікавило ...

Картка взаємооцінювання
«Партнер/Партнерка»
(робота в парі)

Моя ім'я та прізвище _____

Ім'я та прізвище мого партнера /моєї партнерки _____

Підкресли твердження, яке вважаєш правильним

	Так	Ні	Частково
Нам вдалося гарно і якісно виконати всі поставлені перед нами завдання			
Мені сподобалося співпрацювати в парі			
Наступного разу хочу спробувати попрацювати ще з кимось іншим			
Партнер/партнерка вміє дослухатися до порад і працює добре в парі			
Я брав/брала на себе ініціативу в нашій парі			
Нам було легко домовлятися й шукати спільні рішення			

Картка самооцінювання/взаємооцінювання
«Вимірювання температури»

1. Як ти оцінюєш свою роботу?
(працюємо з 1 і 2 колонками)

2. Як ти оцінюєш роботу в парі?

ТИ	Задоволений/задоволена результатом	Партнер/партнерка

Випадкове колесо

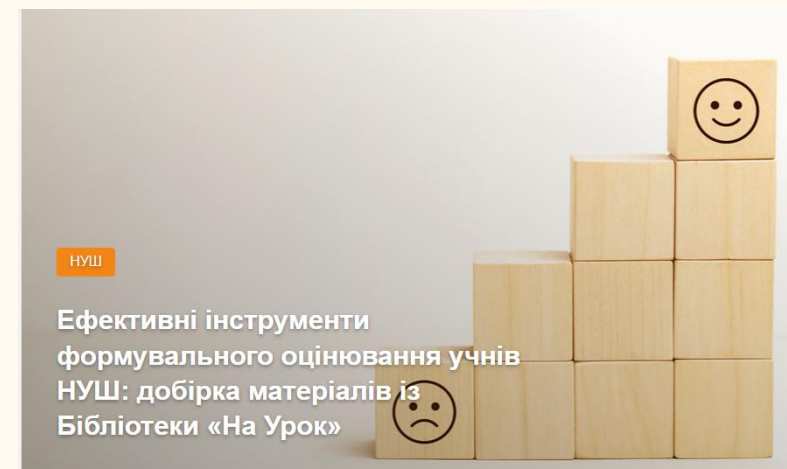
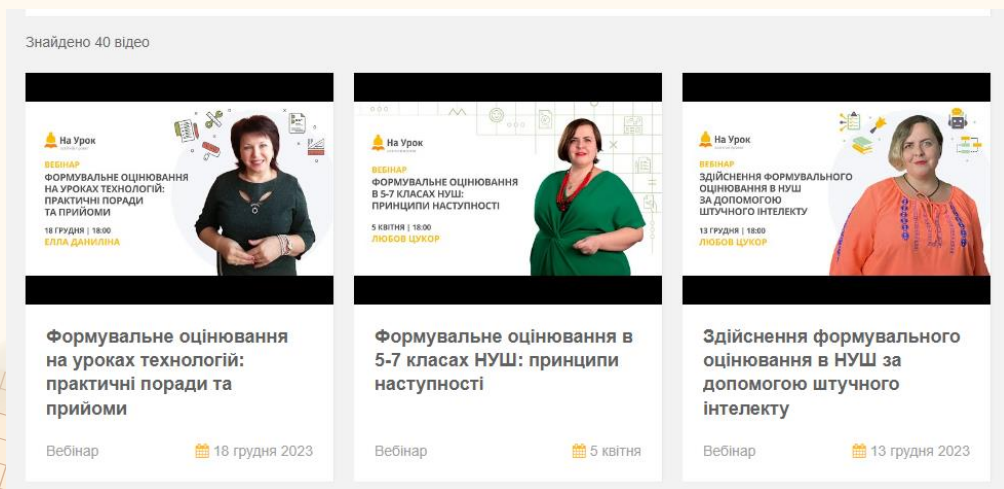

Методичний кейс

Студія онлайн-освіти EdEra. Курс «Оцінювання без знецінювання»

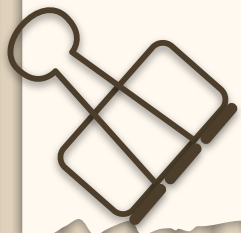
Освітній портал «На Урок». Кейс матеріалів «Все про формувальне оцінювання»

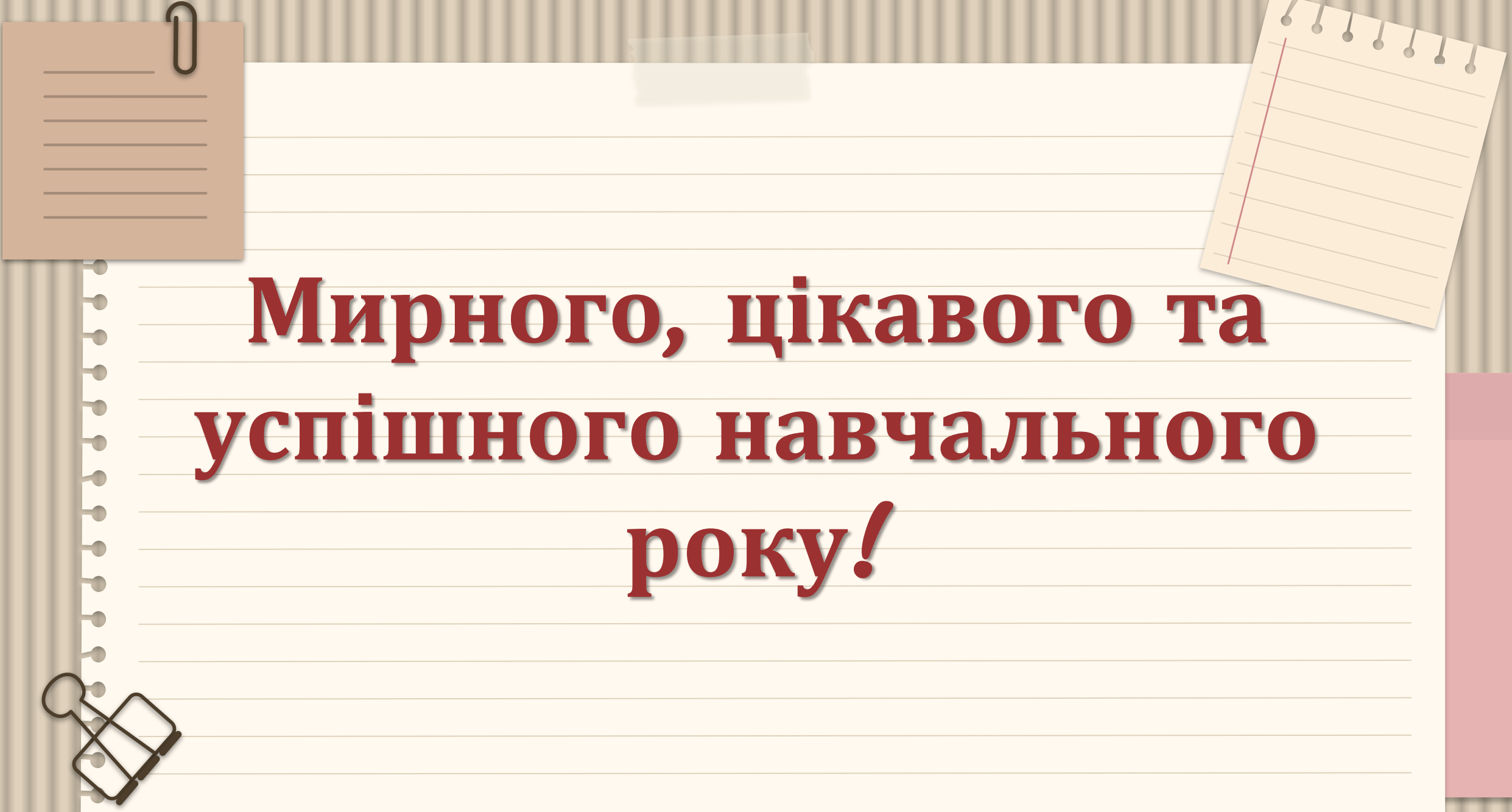
Картки для формувального оцінювання «Навчаймо з радістю»

“

**Людина слабка: як чує
оплески, щось у ній росте і
шириться, якщо холодне
мовчання — стискається.
Томас Манн, німецький письменник**

**Мирного, цікавого та
успішного навчального
року!**